

Haýsy yslam parahatçylygyň we doganlygyň dini?

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Haýsy yslam parahatçylygyň we doganlygyň dini? HAÝSY YSLAM
PARAHATÇYLYGYŇ WE DOGANLYGYŇ DINI?

Bu ýurtda Din işler ministrliginiň garamagyndaky din adamlary we dini syýasatyň oýnawajyna öwren syýasatçylar başlyklaýyn, käbir gatlaklar "Yslam parahatçylyk we doganlyk dinidir" sözünü dilinden düşürenok.

Bu meselede "Diňe möminler dogandyr" ("Hujurat" süresi, 10) aýaty-da esasy goldanýan zatlary.

Ýogsam bolmasa, görnetin görnüp durşy ýaly, "Diňe musulmanlar dogandyr" däl-de, "Diňe möminler dogandyr" diýlip, çäk mümkin boldugyça has giň tutulypdyr.

Möminligi musulmanlyk bilen çäkli tutaýanyňyzda-da, bu gezek garşymyza şu sowal çykýar: "Haýsy yslam parahatçylyk we doganlyk dinidir?"

Hijriniň Muharrem aýy gelende musulmanlaryň bir bölegi dini sebäpler we sogap gazanmak maksady bilen matam orzasyny tutup, bir näçe dünýä nygmatlaryndan özüni saklap hasrata şarikdeşdigini bildirse, başga bir bölegi-de dini sebäpler we sogap gazanmak maksady bilen birnäçe dünýä nygmatyny bir ýere üýşürüp biri-birine aşura zyýapatyny edýär. Ýagdaý şeýle bolsa, nädip yslam doganlygyndan söz açmak mümkinmi beri?

Hawa, eger yslam parahatçylyk we doganlyk dini bolýan bolsa, onda owganlar nämüçin küffaryň uçarlarynyň ganatyna, guýrugyna we tekerlerine ýapyşyp, uçar göge galansoň ýere gaçyp öljegini bilip duranam bolsa Talibanyň getirjek yslamyndan gaçýarlar?!

Türkiýe barada aýdar bolsak:

Bu ýurtda yslamy kim dogry düşündirip bilýär?

"Korrupsiýa ogurlyk diýmek dälidir" we "Zarar-y âmmı defiçün zarar-y hâs ihtiýar bolunar" şeklindäki Mejelle höküminden hereket edip "jemgyýetiniň bähbidi üçin şahsy bähbidiňden

geçse bolar" manysynda fetwalary bereni üçin nägilelik bildirilen ylahyýet ylymlarynyň doktory professor Haýretdin Karamanmy?

"Yslamyň gyzlary, siziň eneleriňiz burnuny görkezmekdenem ejap ederdi" diýip, sportsmenka gyzlarymyzy teniniň açykdygy üçin tankyt topuna tutan Ihsan Şenojakmy?

Aýasofýanyň ybadata açylyş gününde okan hutbasynda Aýasofýany muzeý edenlere "Zalym" ýarlygyny ýelmän ylahyýet ylymlarynyň doktory professor Aly Erbaşmy?

"1921-nji we 1924-nji ýyllaryň konstitusiýalarynda döwletiň dini yslamdy, dünýewilik ýokdy. Respublika zawod korrekturasyna dolanyp gelsin" diýip, režim bilen oňuşmaýandygyny aç-açan aýdan ylahyýet ylymlarynyň doktory professor Mehmet Boýnukalynmy?

"Tekgeler we zawiýalar baradaky" kanunyň häzirem doly güýjünde ýöräp durandygyna garamazdan, nämedigi belli däl we işlerini agaýana dowam etdirýän, her biri aýry-aýry holding (firma) başlyklaryna öwrülen tarykat şeýhleridir jemagat liderlerini-hä agzabam durjak däl!

Esasan "yslam" kelimesine getirilen kesgitlemede-de "parahatçylyk" we "doganlyk" düşüňjelerini ortadan aýyrýan nogsanlyklar bar.

Bir internet saýtynda "yslam" sözüne şeýle düşündiriş berilýär:

"Yslam arap sözüdir. Onuň köki "parahatçylyk" manysyny berýän "silm" (selm) sözüne baryp birikýär" diýlenden soň "Sözlükde ytagat etmek, boýun sunmak manysyny berýär. Hiç hili zorluk bolmazdan durkuň we tüýs ýüregiň bilen Allaha ytagat etmek, Oňa boýun sunmak, emirlerine we gadagançylyklaryna gürrüňsiz boýun egmek diýmekdir"[1] diýilýär.

Yslam dünýäsiniň ähli problemalary-da şol emirleriň we gadagançyklaryň anyklanmagy bilen olara uýmak babatynda çykmaýarmy näme?

• Owganystan doganlyk ýurtmy?

Talibanyň metbugat wekili Suhail Sahahen (biziň

ýallakçylarymyz Süheýl Şahin diýip, ony has gulaga ýakymly etjek bolup janam edýärler) "A Haber" teleýaýlymyna birigip, "Türkiýe doganlyk ýurt" diýenmiş.

Hawa, Owganystan biziň üçinem doganlyk ýurt. Emma bize doganymyz bolan Owganystan Talibanyň Owganystany däl-de, Amanulla hanyň Owganystanydyr.

Sebäbi biz, ýokarda ady agzalan ildeşlerimiziň öňe süren yslamyna eýerýänler bilen doly dogan bolmagy oňarmaýarkak, Talibanyň yslamyny öňe sürýänler bilen nädip dogan bolaryska? Çünki şol Suhail Sahaheniň aýtmagyna görä: "Taliban aýal-gyzlaryň hak-hukuklaryna hormat görkezjekmiş. Syýasy ugry ähli aýal-gyzlara ylym-bilimiň we işiň elýeterli etmek hem-de hijab dakdyrmak boljakmyş. Burka ýeke-täk çykalga dälmiş. Aýal-gyzlaryň öýden ýeke çykmagyna rugsat beriljekmiş. Ölüm jezasy, rejim (daşlap öldürme) we synanyň bir ýerine kesme ýaly ýowuz şerigat kanunlarynyň ýerine ýetirilmegi kazyýet edaralarynyň ygtyýaryna beriljekmiş."

Ýagny, Talibanyň wekili ýeke sözde: Kelleleriň başly-barat çem gelşi ýaly däl-de, ýörite gassaphanalarda ussat gassaplar tarapyndan kesiljekdigini aýdýar!

Talibanyň gurjak kazyýet edaralaryna döwrebap manyda kazyýet diýip bolarmyka?

Bu aňyýet dolandyrylýan ýurt bilen nädip doganlyk ýurt bileris, eýse?

• **Owganystan owganystanlylaryňkydyr!**

"Cumhur" ýaranlygynyň kiçijik şärikdeşi, "Watan" partiýasynyň başlygy Dr. Dogu Perinçek "Taliban Mustapa Kemal paşanyň Türkiýede edişi ýaly Owganystanyň azat-edijilik urşuny gazandy" diýipdir.

Dogu Perinçegiň bular ýaly çykyşlaryna öwrenşiberdigem indi. Ol her kesden üýtgeşik bir zat aýdyp, üns merkezine düşmegiň gamynda!

Hawa, biziň üçinem Owganystan owganystanlylaryňkydyr.

Häkimiýetde oturanlar puştun bolanda näme, täjik bolanda näme, kime gyzykly?

Kim dolandyrsa şo dolandyrsyn.

Şu nukdaýnazardan seredende, ýagny kese ýerlileriň ýurtdan kowulmagy babatda Perinçegiňki dogry.

Emma deňeşdirmesi we meňzetmesi ýalňys.

Çünki meňzetmesinde aýdýan wakalary we şahslary biri-birine düýbünden ters gelýär.

Atatürk duşmanlary kowdy we medeni ulgam gurdy-gurmaga jan etdi.

Halkyň indiwidlerini gul bolmakdan azat edip, kagyz ýüzünde-de bolsa deň hukukly raýat etdi.

Taliban bolsa öz adamyna zulum eden, ony geçen asyrlara dolap äkiden, gul derejesine düşüren sistemany gurjak bolup çytraşýar.

Şol sanda Taliban taşeron topar bolup görünýär. Has dogrusy, BMB-niň sanawynda Taliban terrorçylykly topararyň sanawynda dur!

Atatürk kese ýerli basybalyjylara garşy tutuş üç ýyllap aldymberdimli we halky bilen bile söweşip ýurdy azat etdi, a Talibana bolsa Owganystany gansyz-gowgasyz kyrk bäş gün ýaly gysga wagtyň içinde ABŞ-nyň özi berdi!

Biziň üçin Taliban sözüň doly manysynda ony guranam, gurduranam ABŞ-nyň gysymyndaky topardyr!

Daşary işler ministri Çawuşogly ýurdumyzyň bähbitleri üçin Taliban bilenem gepleşik geçirip biljekdiklerini we bu babatda pragmatist çemeleşiljekdigini aýdýar.

Ýurdumyzyň bähbitleri üçin, elbetde, şeýtmek gerek. Emma ýurdumyzyň bähbidi diýip, Saud Arabystanyndan, Päkistandan we Birleşen Arap Emirliklerinden başga hiç bir ýurduň ykrar etmeýän hem-de BMG-dir birnäçe ýurt tarapyndan terrorçylykly gurama hökmünde tanalýan[2] Taliban bilen gepleşik geçirmäge meýilli bolubilýän bolsak, ýurdumyzyň bähbidi üçin bütin dünýäde ykrar edilýän Siriýanyň Prezidenti Beşar Esat we Müsüriň Prezidenti El-Sisi bilenem gepleşik geçirmekden ýüz öwürmek muňa doly ters gelýär, herna gijem bolsa, Esatdyr El-Sisi hökümetleri bilenem assa-ýuwaşdan gepleşikleri geçirmäge hyýallanylýandygy barada oňyn habarlar gulaga ilýär.

Bu oňyn üýtgeşme...

• Gaharlanma, byradar!

Döwletiň resmi metbugat organy TRT-niň we ýallakçy mediýanyň "Abdulgani Birader" diýip, gulaga ýakymly hala getirjek bolup çytraşýan, Dogu Perinçegiňem Atatürke deňän, aslynda "Gassap" lakamly Abdul Ghani Barader ýigrimi ýyllyk sürgün durmuşynyň bir bölegini geçiren Katardan hususy uçar bilen Owganystana dolanyp geldi we Talibanyň dörän, has dogrusy körekeni Molla Omar bilen bile Talibanyň tohumlaryny sepen ýeri Gandagarda şowhun-şagalaň bilen garşylandy.

Baradere Owganystanyň täze lideri ýa-da täze hökümetde jogapkär wezipelerden birini boýnuna aljak adam hökmünde garalýarmyş.

Geliň, indi bolsa bu kartinanyň hikmetini hemmämiz bilelikde çözeliň...

Katar diýilýän ýurt 11.571 km kw meýdany tutup, biziň Konýamyzyň üçden bir bölegindenem kiçi bolgusyzja emirlik we bu emirlik Basra aýlagyndaky beýleki emirlikler ýaly "iňlis gizlin döwleti" (İngiliz derin devleti) tarapyndan dolandyrylýana meňzeýär!

Çünki bu emirlikler Angliýanyň yetmişinji ýyllaryň başynda Basra aýlagyndan çekilmeginden soň orta çykdy!

Başgaça aýdylanda, Basra aýlagyndaky şeýhlikler we emirlikler düýbi Angliýa tarapyndan tutulan syýasatlaryň häzirki ýerine ýetirijisi bolan ABŞ-nyň gujagynda oturan döwletjiklerdir!

Kataram şol emirlikleriň biri.

Ýagny, ABŞ eger islese, Baraderi aňsatlyk bilen ýok edip bilýärdi, şeýle dälmi?

Emma ýok etmedi!

Nämüçin?

Onuň sebäbi şu:

Owganystanyň gelejegi boýunça geçirilen gepleşikler nirede boldy? Kataryň paýtagty Dohada.

Diýmek bu gepleşikler Dohadaky talibanbaşy Barader bilen geçirildi we taraplar Owganystanyň çaknyşyk bolmazdan Talibana berilmegi babatda ylalaşyga geldiler hem-de bu şertnama esasynda Taliban hiç hili garşylyk görmezden kyrk baş gün ýaly

gysga wagtyň içinde Owganystanda hökümeti aňsatlyk bilen ele geçirdi!

ABŞ-nyň Prezidenti J.Baýden, hatda Baraderiň özü-de bolan ýagdaýa geň galanam bolýar.

Baýden "Biz bu işiň ýyl aýak bolmagyna garaşýardyk" diýip geň galýan bolsa, Barader "Bular ýaly gysga wagtda bolmagyna garaşamokdym" diýip begenjini gizläp bilmedi.

Ýagny Taliban Dogu Perinçegiňem aýdyşy ýaly Owganystany söweşip däl-de, dildüwşükli (üçünji tarapyň gözünü boýamak maksatly) şertnama esasynda ABŞ-dan elin aldy! Muňa açyk çeşmelerde berilýän maglumatlaram güwä geçýär[4].

"Katarda sürgünde gezip ýören Taliban lideri Molla Abdulgani Birader 2010-njy ýylda tussag edilipdi. Emma ABŞ-nyň Prezidenti Donald Trampyň haýyşy bilen ikitaraplaýyn gepleşiklere gatnaşdyrmak üçin 2018-nji ýylda boşadylypdy.[5] Üç ýyl öň Päkistanyň türmesinden ABŞ-nyň talaby bilen boşadylan A.Birader 2021-nji ýylyň 16-njy awgustynda özüni täze gurulan Owganystan Yslam emirliginiň ilkinji lideri hökmünde öňe çykardy... Biraderiň niresinden tutsaň ABŞ-nyň ysy gelýär."[6].

* * *

Eýsem Baraderiň Katardan Owganystana dolanyp barsy size nämäni ýatladýar?

1979-njy ýylda Homeýniniň Parižde sürgün gezip ýörkä, Tährana dolanyp gelşini ýatladýar gerek?

Ýagny, plan – şol bir plan we bu planlaryň barsy Günbatarda taýýarlanýar.

Bu planyň paşmadyk ýeke-täk ýurdy Türkiýe boldy, Atatürküň prinsiplerine we ynkylabyna, dünýewi respublika bagly Türk Ýaragly Güýçleriniň haýdan-haý aýaga galmagy netijesinde FETÖ-nyň ketdebaşysy Pensilwaniýadan ýörite uçar bilen Ankara gelip bilmedi!

Hernä höwesi gursagynda garrady bu dinçi terrorçybaşynyň!

Barader eger Türkiýä aç-açan duşmanlyk edýän we Talibany ykrar edýän üç ýurtdan biri bolan BAE-de bolan bolsady, ýagny Abu-

Dabiden Gandagara giden bolsa, hiç zadam diýmezdik.

Emma ol Türkiýäniň sözdäki "dosty" we Türkiýede birgiden ýerlere, bank ulgamyna, "Tank Palet" zawodyna ummasyz maýa goýumy bolan, Prezidentimize 450 million dollarlyk uçar sowgat eden Katardan Gandagara uçýan bolsa, biziňem "Hmmm" diýip, biraz oýlanmagymyz gerek bolanokmy? Üstesine "Türkiýäniň Talibanyň ynanjy bilen çapraz ýeri ýok!" diýen sözi ortadaka!

A Owganystanyň kagyz ýüzünde saýlanan prezidenti Aşraf Gani aýdyşlaryna görä ogurlan pullary bilen (Owganystanyň Täjigistandaky adatdan daşary we doly ygtyýarly ilçisiniň aýtmagyna görä 169 million dollar) nirä gaçdy?

Taliban hökümetini ykrar eden üç ýurtdan biri BAE-ne!

Ýagny, Owganystanyň saýlawlar esasynda oturan Prezidenti we şonuň üçinem biziň-de hyzmatdaşymyz bolmaga iň mynasyby Aşraf Gani Talibany ykrar edýän we bize duşmançylyk besleýän BAE-ne gaçyp, biziň heniz ykrar etjegimiz-etmejegimiz näbelli Taliban hökümetiniň lideri hasap edilen Abdulgani Barader hamana dostumyzsyraýan Katarda ýaşaýan we ol Katardan Gandagara uçan bolsa, biziň gerek bolsa Owganystan bilenem, Katar bilenem, beýleki arap ýurtlary bilenem gatnaşyklarymyzy oturyp, bir gezek däl, müň gezek oýlanyp-ölçermegimiz gerek bolmazmy?

Arap we yslam ýurtlary bilen özara gatnaşyklarymyzy umumy dini ynançlara we hamhyýallyga beslenen halyfat arzuwy bilen däl-de, edil medeni dünýäniň beýleki ýurtlarynda bolşy ýaly, ikitaraplaýyn bähbitlere esaslanyp gurnamak wajypdyr.

Ýogsam bolmasa türk halky edil bir asyr mundan öň bolşy ýaly elindäki ykdysady maýasyny we adam goruny ýitiren ýagdaýda çuw ýalaňaç ortarada sömelip galar.

Araplaram bize "etrak bi idrak" (akmak türkler) diýmäge dowam ederler onsoň!

• **Yslam doganlygynyň ygtybarly esbaby dünýewilikdir**

Hezreti Pygamber (s.a.w) döwrüni-de öz içine almak bilen, döwlet we jemgyýet häkimiýetiniň şerigat kadalaryna görä dizaýn edilen ähli döwürlerinde musulmanlar nijeme gaýgy-hasratly wakalara gark bolupdyrlar!

Pygamberimiziň (s.a.w) durmuşyny öwrenip görüň: Onuň (s.a.w) tutuş ömri söweşlerdir gaýgy-hasratlar bilen geçipdir. Hatda Mekgedäki ýyllarynyň bir bölegine "Hasrat ýyllary" diýilýär.

Görşüňiz ýaly, Pygamberimiz (s.a.w) iň ýakynyndakylara-da yslamy düşündirmekde we durmuşa geçirmekde kynçylyk çekipdir. Allanyň goýan "Dinde zorluk ýok" we "Siziň diniňiz size, meniň dinim – maňa" ýaly düýp prinsiplere musulmanlar doly düşünmedik bolarly, ýogsam bolmasa bu düýp prinsipler aslynda dünýewiligiň yslamyň özeninde bardygyny äşgär edýär.

Eger bu aýdanlarymyz ýalňys bolsa, Pygamberimiziň (s.a.w) aradan çykanyna heniz çärýek asyr wagt geçmänkä arasynda sahabalaryňam bolan 80 müňden gowrak musulman (Jemel we Syffyn söweşlerinde) biri-birini kerçemezdi, Pygamberimiziň (s.a.w) aýaly Äşe (r.a) bilen giýewi Aly (r.a) biri-birine garşy gelmezdi!

Halyflyk kürsüsi dildüwşükler we urdumşalyklar bilen ele geçirilmezdi, halyflar teraktlaryň pidasy bolmazdy!

Aslyýetinde bu ýagdaý ähli dinler üçinem şeýle we DÜNYEWILIK düşünjesi Günbatarda hut şonuň üçin kämilleşipdir.

Dini dawalaryň öňüni almak üçin dünýewlik hökmany gerek zat we döwlet dolandyryşynda bu prinsip hiç bir ýagdaýda ownadylmaly däldir.

Kese ýerlileriň Atatürki öwýän sözlerini tekstden gyrkyp terjime etdirmän[7], gaýtam tersine belent heň bilen dolulygyna terjime etdirmek gerek.

Türkiýe yslam dünýäsinde köpçülikleýin çaknyşyklardan uzak ýagdaýda ýaşayan bolsa, muny ilkinji nobatda Atatürke we dünýewilige, galyberse-de onuň döwlet we jemgyýetçilik dolandyryşyna ornaşdyran prinsiplerine borçludyr...

Ömer SAGLAM.

20.08.2021 ý.

[1] <https://diyanet.nl/dinimiz/islamin-temel-sartlari/>

[2] <https://www.timeturk.com/genel/taliban-lideri-kimdir-talib>

an-lideri-molla-abdulgani-birader-kimdir/haber-1697783

[3] <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/taliban-lideri-baradar-ve-iran-dini-lideri-humeyni-arasindaki-baglanti-cok-konusulacak-469552h.htm>

[4] <https://www.cnnturk.com/dunya/45-gunde-ulkeyi-ele-gecirdiler-talibanin-4->

[atlisi & https://www.superhaber.tv/afganistanin-yeni-lideri-abdulgani-birader-kimdir-haber-353266](https://www.superhaber.tv/afganistanin-yeni-lideri-abdulgani-birader-kimdir-haber-353266)

[5] <https://www.youtube.com/watch?v=llX-1pnNEkA>

[6] <https://www.superhaber.tv/afganistanin-yeni-lideri-abdulgani-birader-kimdir-haber-353266>

[7] <https://t24.com.tr/haber/cumhurbaskanligi-tercumanindan-ataturk-sansuru-etiyopya-basbakani-nin-ataturk-u-ovdugu-sozler-ceviride-yer-almadi,973049> Publisistika